

Васил Попович

Случай

„Не знаеш, кумице, от коги те чекам
да додиш, от заран съм тука,
се тебе дочеквам. Ела де!“
Извика Гергина, клета вдовица,
като погледна на двора, че иде
добра Стояна – мила кумица.
„Да ти прикажа моите мъки,
и, знаеш ли, откакто тръгнах да прося
наopak ми всичко отива!
Клети дечица, не бих просила!...
Вижда ме, Господ, кумице – сестро,
нямам и нищо нямам във къщи!
Клети, злочести дечица!...
Господ да ми даде трая...
Види се много съм грешна!...
Ти знаеш, и първом не бяхме богати,
като се взехме със Ради;
но Господ проводил ни беше,
имахме всичко и доста...
Но той почина – Ради умря!...
Всичко се измете из къщи навън...
Остави да тегля мене самичка,
да беше и мене занесло!...
Да нямам жалост за него...
Знаеш ли колко се мъча с децата?...
Клетите гладни, боси, без ризки...
...
И вчера тъй рано станахме,
Кръстю в вратите гласеше.
Елате християни, както и сега.
Днеска е празник, помислих;
в ума ми дойде радостна мисъл:
Вярваш ли, радвах се, току не плаках
от радост, събудих децата, събрах ги!
Едното лежеше въз къта, другото спеше при мене,
трегнето в люлка ревеше...
Умих ги, очесах и ризки облякох,
и тръгнах на църква да ида...
Какво ми в ума ни крумна!...
Додох на църква – църквата пълна,
от хора да мина не можа...

Този помолих, онзи пристъпи,
 влезах за ръце с децата.
 (Едното носях на ръце.)
 Взех да се моля и кръста.
 Спомних си Ради – заплаках,
 заплаках и сълзи пророних.
 Жени ме гледат, погледват,...
 всяк се чуди що плача.
 До мене стоеше вдовица,
 показва със пръст на мене: «Тя луда!
 Сиромашки, клетки дечица!»

Чете се, повня, още не много,
 хората взеха да излязват.
 Аз още се молях и кръстех...
 Децата гледат на мене,
 едното ме дърпа за скута,
 другото мамо ми вика,
 третото спеше в ръце ми...

...
 Станах, отрих си очите, излязох.
 Виждам, че иде... Светия.
 (В ума ми мисъл налетя.)
 Паднах пред него, сторих метани,
 скута му фатих – заплаках,
 Казах му слово...!... Владико!
 Много му, много хортувах!
 Плача... децата страшно наплаших!“

„Луда ли е тая женица,
 попита... гръцки владика,
 та ми се пречи да мина?
 Що се търкаля в праха,
 що са ми ревнали насреща
 тия й малки патлаци?
 Хе, хора, махнете скоро оттука
 тая, хе, луда нататък,
 да я не гледам с очите,
 че ми на сърце дотегва!“

...
 „Аз ли съм луда, кумице,
 аз ли съм луда лудяла,

та му съм пътя пречила?!...
Сюрмашия пуста, не лудост,
ме мене накара, и бедност,
да се пред него поклоня!...
Видиш ли тия сълзи,
тия ми сърце наранят!
Много се мъча, много, кумице,
като си спомня това на!...
Не мога да умра-погина,
светът ми вече дотегна...
да се посрещна със него...
да ме не сочат със присти!
Слънце изгрява, скоро ще светне съвсем.
Е сега ще станат децата,
ще ми заплачат насреща:
«Дай, мамо, дай, мамо, да ям!»...“

...

Плаче вдовица, кой го е грижа,
кому са мили чуждите рожби!...

„Кумице, грях е да плачеш,
казва Стояна. Аз ето донесох
е това тука, не плачи...
Ти да си жива – децата,
до ще му време... ний да сме живи,
и ти ще видиш белия свят.
Прощавай, мила кумице!“

И днеска слънце изгрява
на ясно небе високо,
и днес го питам да каже
нещо за мойта родина!
Питам си слънце: Кажу ми,
слънце ле, светъл светилник,
като си рано минало
през мойта мила родина,
що си видяло, речи ми,
във нашта къща по двора?
Дали ми е майка станала,
дали за сина наумя?
Ако ли е вече станала,
ако ли сина напомня,

какво ли казва, нарежда?
Още ли спяха децата?
Какво ми правят братеве?
Рано ли тие станаха,
или си още доспиват;
така ли срещат зорица,
как я посрещам аз тука:
с тъжно сърце и с сълзи?
Дали си тия припоминят
братче си мило, най-младо!
Помнят ли верни другари
своя си вярна другаря,
или ги съня занесе
от тяхно сношно веселъе,
та ся май силно заспали?
Дали мя спомнят по-често!
Веят ли буйни ветрища
в Балкана-горни стръмнини?
Шуми ли бяла Дунава;
ходят ли още по нея
големи-малки ладии;
носят ли вести на майки,
на майки, тъжни за рожби,
или потънват в морето?
Кажми ми, слънце, другарю,
кажи ми вярно за всичко,
що тя и днеска попитвам!
Ако си срещнеш зорница,
ако я в обед завариш,
кажи й рано да светне,
щом си довечер заседнеш,
аз ща й нещо прикажа
за мойто пусто живенъе
във тая земля зад море!
Да й ся много оплача,
как ми ся буйни ветрове
вчера от пладне до вечер
силно и люто веяли
от към мойта родина –
бяла и мътна Дунава;
как ми ся е сърце късало,
че не ми вести донесли!

Щом си на слънце изказах,
слънце мя мерно изгледа
от глава, пояс до стъпки,
червено лице показва,
като от сърце сжалено,
тия ми думи то каза:
И бял ти Дунав широки
мътни си волни пошумя;
големи-малки ладии
се си по вести занасят
по Дунав – река широка,
по море Сине – дълбоко
на майки тъжни за рожби!
И бурни ветри ще велят
в Балкана горни стръмнини!
Твоите верни другари
нито ся още станали
от снощно тяхно веселъе,
нито ся верни на дружба,
нито тя спомнят по-често!
Твойте братя станаха,
станаха рано и децата,
те си играят по двора,
никой тя тебе не спомня!...
Една тя душа и помни,
тя се си рано поставя,
само си сълзи пороня
капка по капка за теб:
и се то сутром щом стане,
и се тя рано оплаква,
и се тя тебе дочаква!

КРАЙ

Източник: Словото
Набиране: Николай Аретов

Публикация

Васил Попович, Съчинения, Издателство „Кралица Маб“, С. 2000, ISBN 954-533-030-2

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/7387>]